

מראי מקומות- כבא בתרא מ"ג

להעיד עליו להוציאו מידו, וא"כ לכאור' לא מהני. וע"ע בחי' רעק"א מה שהאריך ר' שלמה איגר ליישב קו' זו, ומה שהשיב לו רעק"א.

(ד) **מפני שמעמידה בפני בעל חובו- פי' רשב"ם** ע"פ הא דאי' לקמן דלא ניחא לי' להיות נקרא לזה רשע ולא ישלם, ולכן נחשב נוגע בעדות (דלכד זה אינו מרויח כלום במה שמעמידה בפני בע"ח). והק' הר"י מיגש לקמן (מד:), היכי חיישינן לי' בעדות שקר כי היכי דלא ליהוי לזה רשע ולא ישלם, והא רשע דעד שקר טפי חמיר ואלים מרשע דלוה רשע ולא ישלם. ותי' דמה דאמרי' דאינו רוצה שיהי' לזה רשע ולא ישלם, אין הביאור דמשום דלצאת ידי שמים אינו רוצה להיות רשע, אלא האי דלא ניחא לי' בהכי הוא לצאת ידי הבריות, דכיון דחזו לי' דלוה ולא ישלם, קרו לי' רשע, ומש"ה חיישינן שמא מסהיד עדות שקר כי היכי דלא ליהוי גבייהו לזה רשע ולא ישלם, ולא אכפת לי' בהא דהתורה קראו רשע דעד שקר, דהא לא ידעי אינשי אי מעיד עדות שקר או לא. וע' בש"ך (חור"מ ל"ז, א') שהביא מש"כ הלבוש (שם, א') דפסול נוגע בעדות אינו משום חשש משקר, אלא משום פסול קרוב, דאדם קרוב אצל עצמו. וכ' הש"ך דמקורו של הלבוש לכאור' הוא מקו' זו של הר"י מיגש. והוא הביא הקו' מהמהר"ם לקמן מד., ובאמת כן תי' המהר"ם, דאף אם באמת אין שום חשש שישקר משום נגיעות זו, מ"מ נוגע הוא ונחשב קרוב, ולכן שפיר פסול הוא לעדות.

(ה) **ואם איתא, ליסלקי בי תרי מינייהו ולידיינו- כ' הרשב"א**, דמיירי דגם אין להם קרובים באותו העיר, דאם היו להם קרובים, א"כ עדיין נוגעין הן בעדות. אבל זהו דלא כדברי המחנה אפרים (עדות א'), דכ' דכל הפסול להעיד על קרובו אינו חשש משקר, דאין אדם חוטא ולא לו, אע"כ גזה"כ הוא, שאינו יכול להעיד על קרובו, וא"כ כל זה היכא דמעיד על קרובו ממש, אבל אם מעיד באופן שיהי' לקרובו איזה הנאה מעדותו, אי"ז נכלל

(א) **אמאי, נוגעין בעדותן הן- כ' הרשב"א** דלכאור' לשון "נוגעין בעדותן" קשה, שהרי כאן בעלי דבר ממש הן, ומעיד לעצמו הוא, ואי"ז "נוגע" בעדות בלבד. ותי' דאורחא דתלמודא הוא, שהוא מרגיש בתירוץ שיכול לתרץ המתרץ, דהיינו שמסתלק ממנה ונותנה לחבירו, ולפיכך מקשה ואזיל בלשון נוגע בעדות, וכקו' הגמ' לבסוף, דמעמידה בפני בעל חובו, וא"כ אף אם אינו הבעל דבר ממש, עכ"פ הוא נוגע בעדות.

(ב) **הב"ע דכתב לי' דין ודברים אין לי על שדה** זו- יש לעי', לפי אוקימתא זו, א"כ נמצא שאינו שותף בכלל, ומהו החי' דעדותו כשר. כ' בחי' הר"ן "דשמאל הא קמ"ל, שאע"פ שזה אינו מסתלק מן הקרקע אלא לאחר שבא הערער, אפי' הכי לא חיישינן דמשום קנוניא נותן חלקו כדי שיוכל להעיד עליו ואח"כ יחזרו לשותפותן" (וכן מבואר ברשב"ם בהמשך הסוגיא, בד"ה והתניא, דזהו הסברא לפוסלו אע"פ שכבר נסתלק).

(ג) **כשקנו מידו- הק' ר' יונה**, איך יכול להקנות חלק של השותפות, הרי כיון דמיירי דבא אחר לערער עליה ולהוציאו, א"כ נמצא דאין השותף יכול להוציאו בדיינים, וכיון שאין השותף יכול להוציאו בדיינים, א"כ כמו מי שהקדיש מה שאינו יכול להוציאו בדיינים מה שהקדישו אינו מוקדש, ה"ה מה שמקנה אינו נקנה. ותי' דכיון דהכא עם ההקנאה יהי' הקונה יכול להוציאו בדיינים, דהא אית לי' סהדי עלי' בתר הכי, א"כ שפיר הקנאתו מהני וכ"כ הקצות (ל"ז, י'), דהקנאתו ורשותו באין כאחת. אולם הק' דלכאור' זה לא מהני במטלטלין, דאז אפי' יכול להוציאו בדיינים אין יכול להקנותו, ומבואר בהמשך הסוגיא דדין זה שייך גם בס"ת, דמטלטלין הוא. ותי' דאפשר דקו' הגמ' לקמן וליסלקו היינו שיקנו אותה לגנב עצמו, ולגנב שפיר מהני הקנאתו, שהרי הס"ת אצלו הוא, אע"פ שאינו מהני לגבי אחרים. אלא דהק' דלשון הרשב"ם משמע דהקנו לבני העיר, וגם לכאור' הגנב לא ניח"ל בהקנאה זו, דעל ידה יהי' העד יכול

והשתא דמסלק עצמו, אז חל עליו תורת עד, וא"כ נמצא דהוי תחלתו וסופו בכשרות (תי' זה הובא גם ברמב"ן).

וע' בתוס' רי"ד דתי' באו"א (וכ"כ היד רמה אות קל"ד), ע"פ מה שהק', דלמה נקט הגמ' דלסלקו ולדיינו, לימא דלסלקו ולסהידו. וכ' דאה"נ, אינו יכול להעיד על מה שראה בהיותו קרוב, דצריך תחלתו בכשרות. ורק לדון, שהוא מכאן ולהבא, זה שפיר יכול לעשות אפי' אם בשעת ראית העדות הוא הי' קרוב, שהרי אינו דן אלא מכאן ולהבא. אבל לכאו' פשוט דתי' זה אינו מהני אלא לגבי הא דס"ת, אבל לכאו' עדיין ק' בתחלת הסוגיא, מה הי' מהני לסלק עצמו מנכסיו, הרי סכ"ס בשעת ראית העדות הי' נוגע בדבר, ועדות הוא ולא דין, והרי תחלתו בפסלות היתה. **וע"ע** ביד רמה (ק"ל) דמיירי דהמעצער מערער על זמן שעדיין לא הי' של השותפין, וא"כ נמצא דתחלתו וסופו בכשרות, ורק אמצעיתו בפסול, ושעת הידיעה הי' שעת הכושר, ולכן שפיר מועיל מה שמסתלק עצמו עכשיו.

המרדכי (תקל"ט) תי' דיש לחלק בין איסורא לממונא [וצ"ע כוונתו בזה, ואולי כא' מן התירושים הנ"ל]. ועוד כ' דכיון דאף בשעת הראי' הי' בידו לסלק עצמו, אי"ז חסרון של תחלתו בפסלות [גם זה צ"ע, מה בכך דהי' בידו, הרי בשעת מעשה ודאי הי' חשיב פסול לעדות, אף דהי' בידו לסלק עצמו, וא"כ, למה אי"ז נחשב תחלתו בפסול].

הב"ע, **דלא קייץ להו- לכאו' יש להק', עדיין יכולים לסלק עצמם ע"י הא דיכולין ליתן ממון שהיו נותנים לעניים. וע' בדרישה** (חו"מ ז', י"ז) שעמד בזה, וכ' דלא אמרי' כן היכא דבלא"ה לא היו צריכין ליתן כלל, ואין כופין אותו ליתן מה שלא הי' צריך ליתן, ע"ש עוד בזה.

דכיון דרווח רווח- פי' רשב"ם, הרי יש להם מעות, ולמה יתנו כלום כל זמן שאין צריכין, וכוונתו צ"ב. וע' במהר"ם שהק' על פשטות דברי הרשב"ם, דמהו כוונתו דלמה יתנו, הרי יתנו כדי שיהיו יכולים לדון [ואולי לפי הדרישה הנ"ל יש ליישב קו' זו, וצ"ע בזה]. והביא מהבית יוסף (חו"מ ל"ז) שביאר דאף דיתנו עכשיו, מ"מ הרי נהנים לעתיד, דלא יהיו צריכין ליתן.

בגזה"כ דפסול קרוב [ולכאו' מבוואר מדברי המחנ"א דחולק על ה**לבוש** הנ"ל וס"ל דפסול נגיעה של עצמו הוא חשש משקר, דאין שייך לומר דפסול קרוב הוא, דהא אינו מעיד על עצמו ממש, אלא דחוששין דאדם חוטא במקום שיהי' לו איזה הנאה (ואולי יש לדחות, דס"ל להלבוש והמחנ"א דבנוגע עצמו שניהם אמת, יש חשש משקר וגם פסול קרוב). אבל מדברי הרשב"א אין ראי' דס"ל כהלבוש, דשפיר שייך לומר דס"ל דאי' חשש משקר גם בנוגע לקרוב].

שאני ס"ת דלשמיעה קאי- כ' בקובץ שעורים (ק"פ), דאף דמצוות לאו ליהנות ניתנו, דקיום מצוה לא חשיבא הנאה, מ"מ לענין עדות מקרי נוגע, כיון שרוצה לצאת ידי חובתו. אולם כ' דלפי מש"כ הקצות בשם המהרי"ט, דדוקא בנגיעת ממון מיפסיל, קשה מכאן, דכיון שנסתלק, תו ליכא נגיעות ממון. והביא עוד דהיד רמה (קנ"ט) כ' בפירוש דלא בעינן הנאת ממון דוקא, דלא כהמהרי"ט. וע"ע בש"ך (חו"מ ל"ז, י') דג"כ כ' להוכיח דאי"צ הנאת ממון, מהא דאמרי' דנחשב נגיעות מה שאינו רוצה להקרות לזה רשע ולא ישלם, ומה שיכול לומר דהשני נוח לי, והראשון קשה הימנו, והנאות אלו לאו הנאות ממון הם.

וליסלקו בי תרי מינייהו ולידיינו- הק' תוס', הא בעינן תחלתו וסופו בכשרות, וכאן בתחלתו לא הי' ראוי לדון ע"ז. ותי' דלא שייך תחלתו בפסול הכא, כיון שאין הפסול תלוי בגוף אלא בממון, ודבריו צ"ב (ואולי כוונתו כמו א' מהתירושים שנביא להלן מהראשונים). הרמב"ן תי' לקו' תוס' דלא נאמרה הדין תחלתו בפסלות אלא במי שהי' קרוב ונתרחק, או פסול הגוף אחר, שהרי זה מעיד למי שהי' קרובו בשעת ראי'. אבל בממון שאני, דעכשיו שנסתלק מהממון, הרי אינו מעיד למי שהוא קרובו או שהי' קרובו בשעת ראי'. וא"כ, נמצא שהוא מעיד העדות למי שהי' כשר להעיד לו בשעת ראי'. ואף דאותו עדות הי' פוסל להעידו בשעת ראי', אבל אי"ז חסרון דתחלתו בכשרות. **וע' ברשב"א** שהביא ב' תירושים מהראב"ד לקו' זו, א', דכל הדין דצריך תחלתו בכשרות הוא רק היכא דהי' פסול הגוף, אבל היכא דהפסול הוא משום חשש משקר, כיון דבטל החשד, שוב כשר הוא לעדות [ומבוואר דס"ל דהפסול נגיעה הוא חשש משקר]. ב', דאי"ז נקרא תחלתו בפסלות, דבתחלה דהי' מטי לי' הנאה מעדות זו, לא הי' נחשב עד בכלל, דאין אדם מעיד לעצמו,

וכגון שעידיו קרובים ליהודה ורחוקים מלוי, ועוד ציורים. וכ' דאה"נ, דלא הי' קשה להגמ', אלא בעיא בעלמא היא כדי לפרושה.

(ד) ואי בעית אימא כגון דאית לי' סהדי למר וכו' ואמור רבנן ארעא היכא דקיימא תיקום- פי' רשב"ם, דאין יהודה יכול לחזור ולתבעו משמעון, שכבר נפסל עידי יהודה ע"י שמעון ועד אחר. ועוד, כיון דאית לי' לשמעון סהדי דדידי' הוא, אמרי' ארעא היכא דקיימא תיקום. ולכאו' יש לעי', הרי עכשיו נתגלה שהוא נוגע בעדות, וא"כ מה מהני עדותו כנגד עידי יהודה. וע' בתומים (ל"ז, כ') מש"כ בזה. וע' במחנה חיים (א', פ"א, קלב:): שכ' ליישב ע"פ מה שהוסיף הרשב"ם לומר שהי' עד א' עם שמעון להעיד כנגד יהודה, וכוונתו לומר דאף אם שמעון הי' נוגע בעדות למפרע, הא סכ"ס הע"א אחר לא הי' נוגע, ע"ש בביאור הדברים.

(י) שמירה בבעלים היא- פי' רשב"ם, וכיון שהי' ראובן משמר מחלק שמעון בשעה שנגבה או אבד מחלקו בבית שמעון, הרי שמעון פטור מחלק ראובן. אולם ע' בתוס' דמפרש דצריך רק שהם מתחילים לשמור בהדדי, אבל אין צריכין להיות שומרים להדדי בשעת הגניבה, דהא קיי"ל דהכל תלוי בשעת שאלה, ולכאו' דברי הרשב"ם צ"ע. וע' בדברות משה (נ"ח, הע' ע"ד), שכ' דהדין דסגי בשעה' בעליו עמו בשעת שאלה הוא רק היכא דמקבל להיות שומר לאיזה זמן, דאז כיון שהי' עמו במלאכתו בתחלת השאלה, א"כ נחשב עמו במלאכתו כלפי כל משך השאלה. אבל כאן, השמירה לא הי' מצד קבלת השמירה על איזה זמן, אלא שנזדמן כך שאיזה דבר משל שותפות הוא נמצא בבית א' מהן, וממילא כל א' צריך לשמור מה שנמצא עכשיו אצלו. וא"כ, ממילא כל רגע שהוא נמצא אצלו הרי הוא כמו חיוב חדש לשמור, ולכן מצד הדין דצריך להיות המפקיד אצל הנפקד בשעת קבלת שמירה, צריך להיות אצלו דוקא בשעת הגניבה.

(יא) דא"ל שמור לי היום- פי' רשב"ם, כגון שהתנו ביניהם כך, שמור לי היום כל השדה וכו'. העיר הרש"ש, הא אין דיני שמירה בקרקע, ולכן צ"ל דכוונתו על עומרי השדה התלושים, או בקמה שאי"צ לקרקע עוד, דהו"ל כתלושים. ועוד העיר על לשון הרשב"ם דמחייבו באונסין, דלכאו' אינו חייב באונסין, דהא ש"ש הוא (ובאמת בס"א ליתא תיבת באונסין).

(יב) דאמר ידענא דלאו דיהודה היא- כ' הרשב"א דמהכא שמעי' דכל שהוא בענין שיש בה נגיעת עדות מחמת ממון, והוא בא להעיד, אין דוחין אותו מיד לומר נוגע בעדות הוא, ואין שומעין לו בין לזכות בין לחובתו כנגיעת עדות דקורבא, אלא שומעין דבריו, ואם יש בעדותו לפי ראות הדיינין שום נגיעת עדות להנאתו, אין מקבלין ממנו, ואם לאו, מקבלין ממנו.

(יג) ובהווא זכותא דקא מפיק לה מלוי ליפקא מיהודה- הק' הרשב"א, הא שפיר איכא ציורים דיכול להוציא מלוי ולא מיהודה,